

ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ (του Γιάννη Ζήση)

✘ **Δικαιοδοσία – Οριακή Σύμβαση – Έσχατη Ευθύνη – Εσχάτη Προδοσία και Εσχάτη Κρίση**

Το ζήτημα της συνείδησης είναι ότι αυτή πρέπει να αναλαμβάνει τον ρόλο της με όρους αρχών και νηφαλιότητας. Με όρους αρχών πρέπει να δούμε και το ζήτημα της δικαιοδοσίας.

Το ζήτημα της συνείδησης δεν είναι να αναλαμβάνει τον ρόλο της μόνο σε εποχές κρίσεων και σημαντικών γεγονότων, με όρους επίκρισης και έντασης επικαιρότητας.

Η δικαιοδοσία έχει, κατ' ελάχιστον, δύο κλίμακες:

1. Την **αντιπροσώπευση** σε οριακή σύμβαση, σε ένα κοινωνικοπολιτικό συμβόλαιο. Η οριακή δικαιοδοσία συνδέεται με την απροσδιοριστία των αρχών και των ιδεών στην μορφή τους και συνδέεται, ακόμα, και με την ολότητα και το θεμελιώδες. Είναι μια δικαιοδοσία που ανάγεται στην αρχετυπικότητα της δικαιοσύνης. Εκεί ακριβώς πρέπει να υπάρχει η ολότητα της αρχής και του υποκειμένου και όχι η διαμεσολαβητικότητα που υποκαθιστά την ολότητα και που την καθιστά αντικείμενο διακυβέρνησής της.

Με αυτή την έννοια, το Κοινωνικό Συμβόλαιο, η Γενική Βούληση και το Κοινό Καλό συγκροτούν ένα πεδίο προοπτικής αναφοράς για τη συνείδηση, την ερμηνεία και τη βούληση, σε μια πορεία που βρίσκεται εν τω γίνεσθαι, αλλά θέτει ως όρο της την έσχατη ευθύνη σε όλους και, φυσικά, σε αυτούς που είναι κυρίαρχοι διαμεσολαβητές της, καθώς η αντιπροσώπευση νομιμοποιείται μόνο ως διαμεσολάβηση ευθύνης και –πρωταρχικά– μόνον έτσι μπορεί να μνημονεύεται. Στο πεδίο αυτό, οι αξίες και οι ιδέες έχουν την ομαδικότητά τους για να έχουν –όπως, εξάλλου, συμβαίνει και με τα υποκείμενα– τη δικαιοσύνη και την αναλογικότητα της στην έκφρασή τους, στην πραγμάτωσή τους.

2. Την **αμεσότητα ευθύνης** του πολιτικού υποκειμένου ως ολότητας. Η συνείδηση πρέπει να αφυπνισθεί και να υψωθεί για να μπορεί να αναλάβει την πληρότητα της ευθύνης της στο πλήρες υποκείμενο, στην ολότητα των υποκειμένων. Έτσι θα μπορέσει να είναι δικαιοδικά λειτουργική και θα μπορεί να εγείρει την έσχατη ευθύνη και την πλήρη – καθολική ευθύνη.

Η δικαιοδοσία, λοιπόν, έχει δύο βαθμίδες:

α. τη βαθμίδα της **αντιπροσώπευσης** σε σύμβαση·

β. τη βαθμίδα της **αμεσότητας** του υποκειμένου.

Έτσι, αναδεικνύεται το καθολικό ως ζώνη ή κλίμακα ευθύνης. Είναι **η ευθύνη της καθολικότητας** και συνδέεται με το θεμελιακό και οντολογικό μέρος, στον βαθμό που το οντολογικό αναφέρεται στη λειτουργική διαιρετότητα του κόσμου.

Τόσο για τη δικαιοδοσία, όσο και για την νομιμότητα της σύμβασης, τη διαδικασία συμβατοποίησης και ευθύνης, θα πρέπει να αποβλέπουμε στο συνολικό πεδίο. Σε τελική ανάλυση, αυτό αποτελεί και το πεδίο της έσχατης κρίσης και της έσχατης δικαιοσύνης.

Εξυπακούεται ότι πρέπει να αντιμετωπίζεται το κατακερματιστικό θράσος της ιδιοποιημένης συνείδησης. Η ιδιοποιημένη συνείδηση δεν αποτελεί ένδειξη ελευθερίας και αξίας. Μπορεί να την εκφράζει μόνο αν είναι αναλογικά δικαιοδική.

Η έννοια του θεσμού εμπεριέχει, σαφώς, τη μη διαιρετότητα. Έτσι, όταν έχουμε να αντιμετωπίσουμε θεσμικές αναγωγές, αυτές πρέπει να αφορούν στο σύνολο του υποκειμένου και μιας αρχής.

Παράλληλα, με τον ίδιο τρόπο μπορεί να προσεγγιστεί η έννοια της **έσχατης κρίσης** και, τελικά, η ανάκτηση, η επανάκαμψη, μέσα στην **οριακή συμβατότητα της αντιπροσωπευτικής εξουσίας** και της **έσχατης δικαιοσύνης**. Η έσχατη κρίση υφίσταται ως όψη της ολότητας, ως κρίση της ολότητας. Υπό την έννοια αυτή, εμπλέκει άπαντες, στην ολότητά τους. Αυτό είναι το σημείο στο

οποίο πρέπει να σταθεί η συνείδηση έτσι ώστε να μην λειτουργούν οι οριακές συμβάσεις ως «εκπτώσεις», ως διακινδυνεύουσες εκδοχές της δικαιοδοσίας και της δικαιοσύνης.

Ας αναφερθούμε, όμως, και στην **εσχάτη προδοσία** και την **εσχάτη δίκη**, που τόσο ανάγλυφα έχει αναπαρασταθεί στη Καπέλα Σιξτίνα από τον Μιχαήλ Άγγελο. Η έννοια του «εσχάτου», εδώ, ταυτίζεται και με το οικουμενικό ως *universal jurisdiction*, ως παγκόσμια κρίση. Είναι η πιο ανακεφαλαιωτική έννοια της δίκης, έτσι όπως αναφέρεται στα Πεζά Ποιήματα από τον Όσκαρ Ουάϊλντ γύρω από την κρίση της συνείδησης σε ρόλο, στους ιαθέντες από τον Χριστό και στην παλινδρόμησή τους στους ρόλους τους, γύρω από την αλλοτριωτική καθήλωση στην αποσπασματική θεατρικότητα.

Στον Οίκο της Κρίσης, αναδεικνύεται από τον Όσκαρ Ουάϊλντ ότι το πρόβλημα του όντος είναι το πώς αυτό μπορεί να ανοίξει έναν αγωγό μεγάλου διαμετρήματος και μείζονος προοπτικής προς το οντολογικό πεδίο βίωσης και εννοιολόγησης, έτσι ώστε να μπορέσει να απελευθερωθεί από τη **θεατρική μεταπτωτικότητα**.

Σε αυτό έγκειται η ελευθερία του από την έσχατη προδοσία και από την ανθρωπολογική παλινδρόμηση στο τιτανικό στοιχείο, την επαναβύθιση στον υλισμό, στο «καταραμένο απόθεμα» κατά τον Μπατάιγ και υπό την οποιαδήποτε εκδοχή του. Υπάρχουν δύο σημεία-αντίποδες στην προσέγγιση των όρων αυτών, καθώς, τελικά, το υλικό ή λειτουργικό παύει να γίνεται πεδίο θεατρικής διασκέδασης και εκτροπής και μετατρέπεται σε ιερό στην προοπτική του οντολογικού.

Το φυσικό ανακτάται στο βαθύτερο ψυχολογικό και σε αυτό συνίσταται η βαθειά παγκόσμια κρίση, η «έσχατη κρίση», αν θέλουμε να μιλήσουμε με έναν πιο ουσιαστικό τρόπο από τον συνήθη θρησκευτικό, ο οποίος έχει μια θεατρική δραματουργικότητα. Αν πάμε στο οντολογικό πεδίο, επέκεινα της θεατρικής καθήλωσης, εκεί όπου, τελικά, καταλήγουμε, αυτή η παγκόσμια κρίση μπορεί είτε να επιφέρει την καταλλαγή και τον εφησυχασμό, είτε να προβληθεί ως αφετηρία για έναν νέο κύκλο

πνευματικού εγχειρήματος – ως απελευθέρωση από το πεδίο της Λιλιά και της Μάγια – όπου το όνειρο ανακτάται στον Λόγο και ο Λόγος ανακτάται στο όνειρο και, έτσι, ανοίγεται ο δρόμος της οντολογικής ταύτισης.

Ξεκινήσαμε αυτό το κείμενο με την προοπτική μιας αναφοράς στο γεγονός ότι, στο πολιτικό, ιστορικό, πολιτισμικό, συστημικό επίπεδο, πολλές φορές γίνονται οριακοί αποσπασματικοί χειρισμοί **διαμεσολάβησης και αντιπροσώπευσης σε συμβάσεις που υπερβαίνουν τη δικαιοδοσία**. Ανάλογοι χειρισμοί γίνονται, ωστόσο, και στο θρησκευτικό πεδίο, οι οποίοι έχουν περιορισμένη δικαιοδοσία, νομιμότητα, δικαιοπρακτική πραγματικότητα και εγκυρότητα και όπου η διαπιστωτικότητά τους είναι πολύ περιορισμένη, είναι με όρους ενός θεάτρου κέρδους και δρομολογούν συμβάσεις που έχουν μια «πειρατική» φύση.

Τέτοιους, όμως, χειρισμούς κάνει και το ίδιο το άτομο στην καθημερινότητά του, ή στον βίο του, και έτσι το να αναχθεί το θέμα στο πνεύμα του νόμου είναι εξαιρετικά δύσκολο. Επιχειρήσαμε, λοιπόν, εξ αφορμής αυτής της διαιρετοποίησης της διαμεσολάβησης και της δικαιοδοσίας, να έρθουμε σε ένα καθαρό πεδίο αρχετύπων και εννοιών, σε ένα καθαρό οντολογικό πεδίο, για να θεραπεύσουμε αυτή τη **σχισματικότητα μεταξύ ευθύνης, δικαιοδοσίας και δικαιοπραξίας**, μεταξύ της ουσιαστικότητας και της σκοπιμότητας στην οντολογική έκφρασή μας και την χρονική ή τροπική έκφρασή της μέσα στις συνθήκες. Επιχειρήσαμε να δούμε αυτά τα θέματα ουσιαστικά, οντολογικά, πέρα από το θέατρο της επικαιρότητάς τους.

Σε τέτοια μείζονα θέματα, πρέπει να εφαρμόζεται η έσχατη λογική, η έσχατη αιτία **ultima ratio**, υπό την έννοια της έκφρασης του πνεύματος στο υποκείμενο και την ιστορία. Αυτό υποδηλώνει μια ιδιαίτερα δραματική κρίση περισυλλογής περί του εαυτού, καταστροφής, αποδόμησης, αφαίρεσης ή απόδοσης.

Είναι μια κρίση της ζωής των ιδεών. Ως και την αιτία θα ξεπεράσουν τα πάντα για να ανακτήσουν τον χαρακτήρα της αρχής και της ιερότητας, για να πραγματώσουν το Είναι, μέσα και από

την κατάλυση του χρόνου ή την ιστορικότητα, με όλη την φασματική τους δυναμική, ως μαρτυρία ύπαρξης, ως μαρτυρία ζωής και ενέργειας.

Γιάννης Ζήσης, συγγραφέας